

Strategisch Omgevingsberaad

Studium Generale

p/a

studiumgenerale2007@gmail.com

REFERENTIE:

SGPDB0208

BETREFT:

Niemand ligt wakker van de Duin- en Bollenstreek

DATUM:

14 MAART 2008

Geacht Strategisch Omgevingsberaad,
Geacht Studium Generale,

De Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek heeft door middel van een E-mail van twee verschillende beleidsmedewerkers, één van het ministerie van OCW en één van de gemeente Hillegom, kennis genomen van een aantal vragen over de rol van het Rijk bij regionale gebiedsontwikkelingen, zoals in de Greenport Bollenstreek. De vragen worden ingeleid met de stelling: Niemand ligt wakker van de Duin- en Bollenstreek.

Deze stelling en vragen hebben in de Greenport Duin- en Bollenstreek meerdere reacties los gemaakt. Niet in de laatste plaats omdat de mail ook het verzoek bevatte de boodschap c.q. vragen door te mailen in het eigen netwerk.

Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek

Ook wij willen graag reageren, maar allereerst willen wij ons voorstellen.

De Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek is een samenwerkingsbestand van private partijen, bestaande uit vijf economische clusters: de teelt van bloembollen, bloemen en vaste planten, de handel in sierteeltproducten, de veilingen, het toerisme en het overig bedrijfsleven.

Wij staan voor een vitale economie in een vitaal landschap, onder het motto: Hou Het Bloeiend.

Voor meer informatie en documentatie verwijzen wij u naar onze website:

www.greenportduinenbollenstreek.nl

Het onderzoek van Studium Generale

De Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek heeft via E-mail kennis genomen van het initiatief van het Strategisch Omgevingsberaad (een beraad van directeuren bij de rijksoverheid), om het Studium Generale (SG) te vragen, met een frisse blik en niet gehinderd door vastgestelde kaders, onderzoek te laten doen naar de rol van verschillende overheden in complexe regionale projecten.

Het is ons niet geheel duidelijk wie en wat het Strategisch Omgevingsberaad is. Een Google-opdracht levert nul resultaten op. Eenzelfde vraag naar Studium generale wordt beantwoord met 411.000 antwoorden.

Uit de E-mail die wij ontvingen, blijkt dat het Studium Generale een gezelschap is van jonge medewerkers van rijksoverheid, provincie, waterschappen en gemeenten. Hun onderzoek, dat zich vooral richt op de Duin- en Bollenstreek, moet in april 2008 tot aanbevelingen leiden. Daarover hebben wij enkele vragen:

- wat is de status van de opdracht van het Strategisch Omgevingsberaad aan het Studium Generale?
- wat gaat er gebeuren met de resultaten en aanbevelingen die kennelijk in april klaar zullen zijn?

Werkhypothese en voorlopige conclusie

Voor de aanpak heeft het Studium Generale een provocerende werkhypothese opgesteld: "niemand ligt wakker van trage gebiedsontwikkeling in de Duin- en Bollenstreek".

Deze werkhypothese vinden wij inderdaad provocerend, zeker omdat die al richtinggevend is voor de voorlopige conclusie die wordt getrokken over de rol van het Rijk bij regionale gebiedsontwikkelingen, zoals in de 'Greenport Bollenstreek'.

Ambtenaren van het Rijk, de provincie en de regio komen in het onderzoek, nu al tot de *voorlopige conclusie* dat niemand van een trage gebiedsontwikkeling wakker ligt.

Waar deze voorlopige conclusie op is gebaseerd, wordt niet duidelijk. De vier vragen liggen wel duidelijk in het verlengde van de voorlopige conclusies. In de vragen ligt dan ook een bepaalde tendentiusheid besloten, wat ons de vraag doet stellen wat er met de resultaten, c.q. aanbevelingen nu wordt voorgestaan.

We hopen op een reactie van de zijde van het Strategisch Omgevingsberaad hierover.

Nu de vragen.

Onze antwoorden gaan vooral in op de situatie van onze regio, de Duin- en Bollenstreek.

Vraag:

Werkt het door de rijksoverheid toegekende label van 'greenport' voor de Duin- en Bollenstreek belemmerend of stimulerend voor de integrale ontwikkeling van het gebied?

Antwoord:

Het heeft de initiatieven in de regio gestimuleerd.

De Duin- en Bollenstreek is natuurlijk al 400 jaar een agrarisch businesscomplex.

Met name het woord 'complex' hierin is belangrijk. De productie, handel, veredeling, kennisinstututen en veilingen, maar ook het toerisme en een groot deel van overige ondernemingen zijn in het complex nauw met elkaar verbonden.

Dit complex heeft in de Nota Ruimte een nieuw label Greenport verkregen. Dit label verdient het ons inziens zeker, maar het complex is daardoor natuurlijk niet van inhoud veranderd.

De grote vraag is; wat hebben we eraan. Gaat alles nu sneller, soepeler en simpeler? Dat zijn we als private partij nu samen met publieke partijen aan het uitvinden. In de Greenport Duin- en Bollenstreek werken bedrijven, maatschappelijke organisaties en de lokale en regionale overheden gezamenlijk aan de verdere ontwikkeling van de Greenport Duin- en Bollenstreek.

Als we de vraag mogen uitleggen in de zin van: Wat merken we nu van het Rijk?, dan is het antwoord: weinig. Er is weliswaar 100 miljoen euro aan FES-gelden voor de Greenports in Nederland beschikbaar gesteld, maar de moeite die het vergt hier aanspraak op de te kunnen maken is groot. Sommige voorwaarden zoals het kunnen overleggen van een intergemeentelijke structuurvisie, vergen nu eenmaal tijd. In het geval van de Duin- en Bollenstreek met zes gemeenten vergt het veel tijd.

Vraag:

Kijken betrokkenen in het gebied nu naar de rijksoverheid voor oplossingen en vooral bijbehorend budget, of concentreert men zich op eigen verantwoordelijkheid en ontwikkelkracht?

Antwoord:

We zijn vooral bezig met het laatste. Het op de rit zetten van de eigen verantwoordelijkheid en ontwikkelkracht van de Greenport Duin- en Bollenstreek is nadrukkelijk uitgesproken in 2006. De kwartiermakers uit de publieke en private sector (de heren Wienen, Groen, De Mol, en anderen) zijn daar druk mee bezig.

Hun eerste opdracht is het oprichten van de Greenport Ontwikkelings Maatschappij (de GOM). Dit is een ontwikkelings- en investeringsfonds, waarmee verouderde (glas)tuinbouwgebieden en (agrarische) bedrijfsterreinen kunnen worden opgekocht, en waarmee de landschappelijke kwaliteit van de Duin- en Bollenstreek kan worden verbeterd.

Dit is een ingewikkelde en complexe materie. Het gaat velen niet snel genoeg.

Vraag:

Ontstaat bij de agrariërs in het gebied, de primaire doelgroep van de gebiedsontwikkeling, niet een dubbelhartige houding t.a.v. de 'greenport'? Enerzijds wordt stevig de wens geuit de ontwikkeling van de bollensector voorrang te geven of minstens te stabiliseren, anderzijds dromen velen van verkoop van de eigen grond aan projectontwikkelaars.

Antwoord:

Dit vinden we een minder geslaagde vraag. Het ligt namelijk niet aan de dubbelhartige houding van agrariërs, maar aan potentiële bestemmingswijzigingen. Zolang er planologische onduidelijkheid bestaat en steeds weer gesproken wordt over bouwlocaties in de Greenport Duin- en Bollenstreek, zullen projectontwikkelaars de agrariërs blijven benaderen. En als een agrariër zijn land voor drie keer de prijs kan verkopen, dan is dat hem gegund. Dat dit mechanisme regelmatig uitleg nodig heeft, verbaast ons zeer. Wij pleiten er al jaren voor om aan deze voortdurende onduidelijkheid een einde te maken. Er is maar één partij die daar de macht toe heeft en dat is de overheid.

Vraag:

Is het juist dat ondanks 'Pact', 'Offensief' en 'Greenport' allerlei kleinschalige ontwikkelingen plaats vinden, die het (bollen)landschap verder verrommelen?

Antwoord:

Ja, er is sprake van verrommeling, hoewel daarvoor geen eenduidige definitie bekend is. Of dat ondanks het Pact e.a. plaatsvindt is moeilijk te zeggen. De planologische regels zijn in principe duidelijk, maar het heeft uiteindelijk ook te maken met handhaving. Nieuw instrumentarium daarvoor is in veel gevallen niet eens nodig. Het bestaande dient beter te worden gebruikt.

Uit het onderzoek naar mogelijk compensatie van bollengronden, in opdracht van de provincie Zuid-Holland, werd geconcludeerd dat er ca. 150 ha. verrommeling in de Duin- en Bollenstreek aanwezig is. Daarbij werd bedoeld op leegstaande, verouderde kassen en onbruikbare loodsen, maar ook op paardenweides of andere oneigenlijke functies in het bollengebied.

Deze verrommeling aanpakken is één van de opdrachten die aan de Greenport Ontwikkelings Maatschappij zal worden opgedragen. Deze GOM zijn we aan het oprichten en medio 2008 moet die in werking zijn. Maar ook hier geldt: dat vergt tijd.

Vraag:

Geven gemeenten bewust voorrang aan andere sociaal-economische wensen in het gebied (zoals woningbouw)?

Antwoord:

De woonvisie van Holland Rijnland is in deze duidelijk. Het zwaartepunt van de verstedelijking in de Regio Holland Rijnland zal komen te liggen op de As Leiden-Katwijk. De Greenport Duin- en Bollenstreek dient daarvan zoveel mogelijk gevrijwaard te blijven om de Greenport alle ontwikkelingskansen te bieden.

De druk op de ruimte is met de te bouwen woningen van Holland Rijnland al evident groot. De wensen van voormalig minister Dekker, om toch te zoeken naar bouw mogelijkheden in het kader van de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek, hebben de druk alleen maar doen toenemen. Het is in ieder geval niet zo dat de regio aan deze wensen voorbij is gegaan. Integendeel: er is collectief ja gezegd en dat is veel moeilijker dan collectief nee.

Vraag:

Is er sprake van een wijdverbreid gedoogbeleid?

Antwoord:

Nee. Zie antwoord bij vraag 2 over handhaving. Hier en daar is sprake van een gedoogbeleid, maar de term "wijdverbreid" gaat veel te ver.

Vraag:

Klopt het beeld dat geen van de betrokken overheden zich effectief manifesteert bij de integrale ontwikkeling van het gebied of de regio naar zich toe trekt?

Antwoord:

In de Duin- en Bollenstreek ligt de regio nadrukkelijk bij de kwartiermakers van de Greenport Duin- en Bollenstreek en bij de wethouders Ruimte van de zes Greenport-gemeenten. Over de inzet en de op te richten GOM is geen verschil van mening. Maar ook hier geldt weer: dat vergt tijd, soms veel tijd.

Vraag:

Dienen gemeenten voornamelijk de eigen doelen, die lang niet altijd in elkaars verlengde liggen?

Antwoord:

We moeten erkennen dat daarvan voorbeelden zijn. Maar gemeenten zijn niet bezig voornamelijk de eigen doelen na te streven. Met zes gemeenten is het natuurlijk geen eenvoudige zaak, maar het is onze constatering dat de grondhouding positief is. We moeten er gezamenlijk uitkomen.

Overigens is het zo dat geschilpunten ook in een democratisch proces tot stand kunnen komen: gemeenteraden hebben het laatste woord.

De regio Holland Rijnland heeft deze problematiek ook niet genegeerd. De zes gemeenten waren er tot voor kort tien.

Vraag:

Schuift de provincie vriendelijk de rol van regisseur door naar de regio en kan het regiobestuur van Holland Rijnland die rol wel aan?

Antwoord:

Een regierol van de provincie is niet waarneembaar. Over de daadkracht van het bestuur het volgende: het regionaal bestuur van Holland Rijnland heeft natuurlijk een grotere regio te bedienen: behalve de Duin- en Bollenstreek is dat ook de hele Leidse agglomeratie.

De voorzitter van de kwartiermakers in de Greenport en tevens van de zes Greenport-wethouders is de portefeuillehouder RO van Holland Rijnland.

Holland Rijnland heeft onlangs een investeringsstrategie (RIS) doen vaststellen in haar werkgebied, waar alle gemeenten mee akkoord zijn gegaan. Voorwaar een enorme prestatie.

Vraag:

Welke actie onderneemt de rijksoverheid ten slotte behalve de labeling van 'greenport' en enig financieel instrumentarium?

Antwoord:

De gang van zaken rond de FES-aanvragen voor de Greenport is moeizaam. Ons eerste voorstel om de 100 miljoen euro voor de Greenports gewoon door vijf te delen, liep natuurlijk op niks uit. Nu zijn we gebonden aan tijdrovende procedures en is de inzet van middelen niet optimaal.

Verdere acties van het Rijk zijn niet waarneembaar. Bovendien zijn sommige inzetten van het Rijk ook conflictueus. Het Kabinet heeft de Duin- en Bollenstreek zelf het label Greenport toegekend in de Nota Ruimte, die door vier ministeries (VROM, LNV, EZ en V&W) was geschreven.

Het ministerie van LNV staat voor de Greenport, maar het ministerie van VROM wil desondanks woningen bouwen in de regio, terwijl de schaarse ruimte maar op één manier te benutten is.

Tot zover onze antwoorden op de vragen.

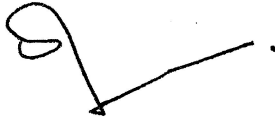
Tot slot

Wanneer u, Strategisch Omgevingsberaad, de Greenport Duin- en Bollenstreek beter zou willen leren kennen, dan bent u bij deze van harte uitgenodigd voor een bezoek.

Hoewel onze nachtrust geenszins in gevaar is, laten we u weten dat wij tóch wakker liggen van de Duin- en Bollenstreek.

Het is de stichting Greenport veel waard dat dit onderzoek een bijdrage kan leveren aan een verdere samenwerking en een uitbouw van onze Greenport. Wij zien de resultaten van de Studium Generale dan ook met veel belangstelling tegemoet.

Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek.

F. Jonkman
Voorzitter

cc
de Pers
Holland Rijnland
De Kwartiermakers